

Y b
916

DISSERTATIUNCULA
DE
PRAECEPTORIBUS
RUTHENEI PUBLICIS,
ET EJUS QUIDEM PARS PO-
STERIOR.

DE
RELIQUIS COLLEGIS.

QUA
PLURIMUM VENERABILE
DNN. INSPECTO-
RUM COLLEGIUM,
OMNESQUE ALIOS OMNIUM

ORDINUM VIROS ERUDITOS
M. JOH. FRIDERICUS Köber/ ILLU-
STRIS RUTHENEI RECTOR,

AD
BENEVOLE AUSCULTANDAS
QUATUOR ADOLESCENTUM
ORATIUNCULAS

OBSERVANTIA, QUA PAR EST, ET HUMANITATE
INVITAT.

GERÆ Typis MÜLLERIANIS.

Eci verborum nonnihil ante menses aliquot de supremis
Incluti hujus Ruthenei Doctoribus, successu rerum nostra-
rum exoptato, prosperoque Gymnasii statu monitus juxta
& instigatus. Pro viventium salute vota quoque nunc pia
nuncupavi, mortuorum etiam laudes & encomia breviter
persecutus. Utrumque nostra nobis imponebat pietas,
defunctorum imperabant merita, superstitem efflagitabat
amor. Fiebat hinc, ut TRINCKHUSIO NOSTRO, Achatitunc conjun-
ctissimo, & longævitatē precarer, & omnigenam prosperitatem. Debet e-
nim, monente Stagiritā, amicus diligere amicum, ut se ipsum, quippe qui,
ejusdem verbō, est ἀλλ' ἄνθρωπος; & nescio quī fiat, ut timidus plerumque
sit amor, & nequid humanitūs accidat amato, sæpè vereatur. Verum e-
nim verò quod deprecati seriò fuimus; id ante quatuor ipsas hebdomadas
proh dolor! accidit. Decollavit spes concepta, precesque, quod quidem
homines putamus, in irritum fuerunt fusæ. Obiit Vir Optimus, imò abiit,
& in contubernium receptus beatorum, incredibili lætitiæ voluptate, Dei
beneficiò, perfruitur. Interim amissu ejus jacturam non levem fecimus,
vulnus accepimus haut exiguum, orbatī sumus Collegā doctissimo, fideli
maximè ac sedulò Doctore publicò. Quem sua eruditio ac dexteritas pe-
plò Minervæ intexuerat; is in Libitinæ rationem postea venit. Quem
catalogo Præceptorum tunc insertum iheramus, & ut quam diutissimè su-
peresset, precati eramus; is post paulò egit animam, & morbo consumtus,
debitum reddidit naturæ. Sed veluti non dubitamus, quin cura infomnis
ac provida vigilantia MAXIME VENERABILIUM DNN. INSPECTO-
RUM dignum Beatè Defuncto successorem datura propediem sit: Ita nunc
Præceptores Ruthenei reliquos, qui Classibus intermediis juxta ac imis præ-
fecti fuere, recensituri sumus. Seqvuntur ergò, quos TERTIOS in ordine
vocamus COLLEGAS. Quos inter primus fuit M. JOHANNES TILLE-
RUS LOBENSTEINENSIS, statim sub Gymnasii nostri auspiciū publicè
introducitur, Anno hujus seculi octavò. Quamdiu hic desudaverit in labo-
re scholastico, non satis constat. Cæterum nulli ambigimus, quin, quam
nactus fuerat, sedulò ornaverit spartam. Transit in vineam Domini, sub-
sidiarias præstans operas Parenti emerito, Pastori Ecclesiæ Harrensis; cui
furrogatus denique in sacro officio fuit. Huic, nisi me fallunt omnia, suc-
cessit M. NICOLAUS OELSCHLEGELIUS, itidem LOBENSTEINENSIS,
cujus & inter Conrectores mentionem fecimus. Nam primùm TERTII
mune-

munere functus, eam de se excitavit doctrinæ atque ingenii opinionem, ut, qui ad altiore[m] ascenderet dignitatem, non indignus sit iudicatus. In huius locum surrogatus porrò fuit M. MATTHÆUS MÜLLERUS, P. L. C. Vir sedulus & pius. Fuit hic primùm ex infimorum numerò Præceptorum; Sed ad comparandam majorem eruditionis vim ac copiam ad Academiam Lipsiensem denuò abiit; revocatus inde annò ∞ Ioc XV & Tertius Collega constitutus, rerum suarum benè quidem, non diu tamen sategit. Nam bienio post Archidiaconus Ecclesiæ nostræ vocatus legitimè, non sine ingenti laude oviumque Christi emolumento, suis partibus aliquot annos defunctus, tandem Elsterbergensis Ecclesiæ Pastor factus est. E quâ statione non prius decessit, quam è vita. MÜLLERUM in officio, quod nunc laudamus, insecutus est HIERONYMUS GEBHARDUS LOBENSTEINENSIS. Erat & hic primâ vice Bacularius, ut vocant nonnulli; deinde verò, quippe ad majora aptus, Tertii Collegæ adeptus dignitatem est. Evocatus ad munia Diaconatus suburbani, stationem Scholasticam reliquit anno ∞ Ioc XXI II. Obiit Vir Optimus, nec pessimè meritis de nobis annò ∞ Ioc XXXIII. De hoc eodem perinde, ut antè laudato Müllerero, commemoratione imprimis dignum est, quòd uterque, etsi jam Baccalariatus functioni ac operis admoti, tamen ad Academica reversi sint studia. Maluerunt enim dotes animorum locupletare, quas dederat Deus, quàm imminutum ire. Nihil quippe magis anhelat benè ingeniatus homo, quàm ut ruditatem exuat animo, & variæ sibi eruditionis comparet thesaurum. Qui ubi quærat melius, ubi inveniatur felicius, quàm in Academiis, quæ sedes studiorum ac sapientiæ officinæ sunt? Nescio an inter hunc & Müllerum ponam intermedium, an Gebhardo postponam M. JOHANNEM WOLFFIUM, quem & supra in Correctorum numero laudavimus. Certè in Tertiorum hic fuit censu primùm; at, quò tempore hæc ipsi functio demandata sit, non satis liquet. Dehinc munia hæc diligenter, nec citra nominis insignem famam obiit M. ANDREAS AVERBACHIUS, Vir non sedulitate minus quàm doctrinâ conspicuus. Ecclesiæ postea suam devovit operam, Pastor primùm factus Zvvözensis, postea Dieschizensis. Mortalitati huic placidè juxta ac beatè extremum valedixit anno ∞ Ioc LXVIII. In locum Antecessoris boni non malè successit MICHAEL BÖTTIGERUS, Vir probus planè, pius ac sedulus, rei que scholasticæ haut parum peritus. Sed & huic lubuit agnorum cum ovium, Christo deditarum, commutare curam. Ideoque Pastor vocatus primùm Reichstedensis, postea Zürchaviensis Ecclesiæ, omnes boni ac fidelis Servi

DEI impietate multos commisit. Vitæ inem fecit ac decellit inopinâ
morte anno ∞ Ioc LXX. Atque nunc ad eum venio, quo nemo aut sancti-
us, aut diutius diligentiusve has administravit parteis. Quis ille sit, nemo
non intelligit, qui rerum Gymnasii nostri non planè imperitus est. Quis
non videt, indicari CASPARUM FRANCKIUM, quem Adorfium quidem
in auras has edidit, sed Rutheneum nostrum lacte Musarum blandè innutri-
vit, nutriturum aliquando nostros Musarum pullos? Sustinuit & hic ali-
quantisper, vel degustavit potius Baculariatus partes: Veruntamen anno
∞ Ioc XXXIV. Tertius officio, quia merebatur, mactus est. Quam
egregiè hic, quam suâ cum laude, non peritura facilè, suas executus sit partes
quâ docendô, quâ emendandô; nihil attinet magnoperè prolixioribus ex-
ponere verbis, cum res ipsa in omnium ore ac mentibus vigeat adhuc floreat-
que. Adeò non refert, quantâ quis illustris fuerit dignitate, sed quantâ
fide atque industriâ suum quisque obierit officium. Nec facilè sua bene-
meritos destituit gloria aut honor. Aequò animò è vita, tanquam è theatro
exiit Vir Optimus anno ∞ Ioc LXVII. Et certè mei ipsius, quàm hujus
Viri indefessi, diligentis ac severi memoriam depositurus sum. Ita mere-
tur Præceptor præstantissimus, Collega Optimus. Sequenti anno d. 11.
Martii munia isthæc in se derivari passus est Vir Clarissimus, & à parvò ad-
modùm puerò mihi conjunctus maximè JOHANNES FISCHERUS, NO-
STRAS sive GERANUS. Qui quantum pietatem amat & sinceram fidem,
tantum & suas gerit partes. Conservet eundem DEUS in emolumentum,
studiosæ pubis, conservet quàm diutissimè, quàm felicissimè! Plura adde-
rem de vivente adhuc & vidente, nisi verendum, ne in adulatorum transfu-
gisse castra viderer. Præterea hoc ipsum amantis est, dicente Plinio, nolle,
laudibus amicum onerare.

Tertius succedant nunc COLLEGÆ QUARTI, quos & CANTORES FI-
GURALES communiter appellamus. Quorum duo tantùm fuere, quam-
diu Gymnasium hoc Illustre stetit. Forsitan nonnihil Musicæ vi tribuen-
dam hîc est, quippe quæ uti recreat animum, ita & ad corporis vitæque con-
servationem haut parum facit. Tanta hominis naturæ cum harmonia con-
sensus est. Id quod prolixius diducere & explicare possem, si de ipsâ Mu-
sicâ potius, quàm artis jucundissimæ daduchis sermo nunc esset. Primus
igitur & qui simul cum Ruthenei initio muneris sui auspicia fecit, erat PE-
TRUS NEANDER, Componista dictus ob egregiam artis suæ notitiam, à
statu corporis verò Longus. Exteras hic oras lustrandô, multos hominum
mores

mores urbesque, tanquam Ulysses alter, viderat adolescens. Unde & recensio talium ex facili discipulorum ora & animos in se convertere, nec pauca eorum, quæ docenda erant, illustrare prudenter poterat. Cæterum singulari clementiâ ILLUSTRISSIMI quondam RUTHENI POSTHUMI, Fundatoris Gymnasii longè benignissimi, perpetuo usus fruitusque est. Nihil enim arte Musicâ prius facile habuit BEATISSIMUS HEROS. Unde nec displicere poterat, qui artem isthanc cum omnium applausu tam egregiè ac sedulò exercebat. Digressus mundo est anno ∞ Ioc XLV. postquam per ipsos triginta & septem annos muneri publico præfuisset. Cui demùm anno ∞ Ioc XLVIII. die vigesimo septimo Martii, qui suis partibus indefessè hætenus & cum magnâ sedulitatis laude fungitur, ANDREAS GLEICHIUS, ERFURTINUS, successit. Qui ut porrò concentibus suavissimis Ecclesiam ornet, tenerisq; discentium animis plurimum profit, seriò precamur!

Ordo nunc exigit, ut ad QUINTOS properemus COLLEGAS, qui, quoniam cantandò populum in Ecclesia congregatum, præeunt, CANTORES CHORALES nuncupantur. Et hos fuisse quatuor in universum, comperio. Primus fuit WOLFGANGUS ECKHARDUS, qui anno ∞ Ioc XI. Ecclesiæ nostræ Diaconus, ac tandem Pastor Hohenleibensis vocatus est, ubi & ex hac vita placidè migravit. Huic surrogatus in officio est DAVID LEIDENFROSTIUS. Qui primùm Baccalaureus, deinde Cantor Choralis constitutus fuit. Anno ∞ Ioc XVII. remotus ab officio dicitur ob vitam nimis dissolutam. Hinc ad partes venit CHRISTIANUS HILDISCHIUS, primùm Baccalaureus. Qui idem munia scholastica cum Ecclesiasticis denique commutavit, ^{aditus} Ecclesiæ Geranæ factus. Tandem Cantor legitimè vocat⁹ & constitut⁹ est ACHATIUS PFRETZSCHNERUS, ELLENBOGA-BOHEMUS, duodecimo Aprilis, anno ∞ Ioc XXXVII. Cui ut vires corporis ac animi diutius conservet Deus, & vocis integrum præstet robur, piè & planè ex animo optamus!

Et sic delabimur tandè ad COLLEGAS infimos, nempe SEXTOS, SEPTIMOS, OCTAVOS, quos sive Baccalareos, sive Bacularios, quod volunt nonnulli, vocitemus; dubio procul in ipso nomine etsi vulgarem, non adeò excusabilem tamen erraverimus errorem. Placet, & placuit semper sententia, quam tradit Vossius, libro utilissimo de Vitiis sermonis. Qui nomen istud corruptum censet ex batualius: ut sit batuendo, ex quò bataille Gallis hodiernis adhuc usitatum. Batualii verò (pergit idem) fuerint vo-

F 3

cati-

cati, quia jam batuissent cum adversario, ac manus conseruissent, h. e. publice disputassent, atque ita peritiæ suæ specimen dedissent. Certè (verba sunt Besoldi disertatione de Studiosis) adhuc Franco-Galli Bacheliers en armes vocant, quos nunc in re literariâ Baccalaureos appellamus. Nec est, quod obvertat quispiam; Baccalaureos in Academiis quibusdam vocari, qui primos in facultate aliquâ honores indepti sint; Bacularios verò, qui prima literarum rudimenta inculcent puerulis. Nam discrimen istud & planè fictitium est, & utraque appellatio omninò corrupta, ut cum Vossio magna pars eruditorum fatetur. Certum potius hoc est & indubium, non solum Scholasticos nostros, sed & Academicos illos eodem nomine quondam fuisse nuncupatos. Nam veluti Gallis batualii vel battalaurii dicebantur militiæ tyrones, qui prælio primum interfuerant: ita quis dubitet magno-perè, & illos, qui primum qs. stipendium in studiis Academicis meruissent, & hos, qui primum quasi prælium unà cum tyronibus committunt itendidem contra impietatem & barbariem, Battalaureos, barbarâ quanquam voce, non incongrue tamen dici? De cætero licebit nostueri hac in re illo vetustate contritò, quo dicunt, loquendum cum vulgo, sentiendum cum eruditis. Sed à nomine ad rem ipsam, ita tamen, ut sola indicem nomina. Nam & numero plurimi sunt, qui ultimis clasibus fuerunt præfecti, & pauca admodum de iis notatu digna occurrunt. Scilicet ut fundamenta ædium nec ornamentis superbiunt, nec honorantur valdè sive ab habitantibus sive prætereuntibus: sic usu venire solet plerumque, ut qui prima studiorum ac pietatis fundamenta jaciunt in scholis, rarò honore quodã præcipuo (vah nefas!) mactentur. Hinc certè factum est, ut paucilli admodum in his officiis diem obierint supremum, sed ad altiora connisi, ex piltrino, quod vulgò putant, plerique evolârint. Sed enim quomodo constabit ædificiî moles, si fundamentum subruatur? Eadem ratione vix facta manebunt & tecta studiorum præcipua, si dejiciantur fundamenta & excindantur. Nam sine initio nec continuari res potest, nec sine parvis istis stabiliri magna. Igitur nomina Collegarum infimorum sunt sequentia. I. MARTINUS KLUGIUS, insignis Mathematicus, obiit anno ∞ 13c XV. II. JOHANNES CUNDIUS, postea Aedituus, Chemiæ perquam deditus. III. JOHANNES MÛLLERUS, qui officio suâ sponte abdicavit semet, cujus causa à diversis diversa redditur. IV. DANIEL GRUNERUS, Cantor postea vocatus Lobensteinensis; ac tandem Pastor Seibtendorfenfis. V. CHRISTIANUS PUFLERUS, in officio mortuus anno demum ∞ 13c XLVII. VI. MAR-

TI-

VINUS MEINHARDUS, vocatus hinc Pastor Dürrenebersdorffensis,
 anno ∞ 15c XVII. non amplius visus; quò de non uno ore loquitur
 fama. VII. N. HERMAN, factus deinde Pastor Fraubrisnicensis ∞
 15c XVIII. VIII. NICOLAUS SÖRGELIUS, vocatus inde ludi-
 moderator Tannensis, ubi & extinctus fuit. IX. NICOLAUS KOE-
 CHERUS cognomento Niger, post Diaconus Tannensis. X. N.
 CRANZIUS, quem aufugisse clam dicunt anno ∞ 15c XX. XI.
 JOHANNES WOLWERTHIUS, vocatus deinde Pastor Zvvözensis,
 tandemque Diaconus hujus loci suburbanus; cujus nomen & dignitas
 in Filio successore, Amico meo Honorando, adhuc viget. XII. JO-
 HANNES JUDÆUS, post constitutus Pastor Hirschfeldensis ac Tan-
 nensis tandem. XIII. CHRISTOPHORUS GLOCKIUS vocatus
 hinc Pastor Waldersdorffensis, ac denique Tautenheimensis. XIV.
 JACOBUS LOTICHIUS Moravus, hinc Cantor factus Schleizensis,
 ubi & rudè donatus adhuc vivit: cui plurima in ultima hujus Catalogi
 parte me debere fateor. XV. MICHAEL PEZOLDUS, Pastor hodiè
 Hirschfeldensis. XVI. CHRISTIANUS HILDISCHIUS, post Cantor
 Choralis & Aedituus, ut antè diximus. XVII. CHRISTIANUS COL-
 BIUS, deinde Pastor Tornensis, jam beatus. XVIII. BARTHOLO-
 MÆUS ARNOLDUS, qui anno ∞ 15c XXXVIII, obiit. XIX. LAU-
 RENTIUS DOSSIUS, Pastor deinde factus Roschizensis, mortuus
 anno ∞ 15c XLI. XX. ERNESTUS CAFFELIUS, hodiernum Pastor
 Zvvözensis. XXI. JOSEPHUS HEMMAN, postea Aedituus, adhuc
 superstes. XXII. BENEDICTUS RUCKARDUS excessit è vivis anno
 ∞ 15c LVI. XXIII. JEREMIAS VOGTIUS, postea vocatus Pastor
 Dürrenebersdorffensis, ante annos aliquot defunctus. XXIV. SIMON
 STEIDELIUS, vocatus anno ∞ 15c LII. XXV. ERHARDUS WEND-
 LERUS, Senior, vocatus anno ∞ 15c LVI. XXVI. ADAMUS RHO-
 DIUS, vocatus anno ∞ 15c LIX. obiit anno ∞ 15c LXI. XXVII.
 ERHARDUS WENDLERUS, Junior, vocatus anno ∞ 15c LXI.
 Reliquos lubens prætereo, qui ad functiones altiores in Rutheneo no-
 stro fuerunt promoti, quorum nonnullos antè laudavimus. Restat
 nunc nihil aliud, quàm ut pro Gymnasii salute, Docentiumque & In-
 spectorum præcipuè ac Nutritiorum Illustrissimorum incolumnitate
 divinam Clementiam diuquè & noctu invocemus. Deus igitur O. M.
 omnes & singulos servassit semper!

Nunc

Pom 46 916, 914

ULB Halle

3

003 023 32X

oc.
ce-
ni.
am
o-
n,
nt,
nâ
a-
A-
le-
er
e-
e-
u-
o-
it,
eâ
o-
ra-
na-
9,
ft.
flu
us
be-
um
eò
n,
us.
ES,
OS,
, &
XII
da-
o-
L.

DISS
PRAE
RUTI
ET EJUS
RELIC
DNN
RUM
OMNES
ORD
M. JOH. FI
STR
BENE
QUATU
OR
OBSERVAT

A
BUS
IS,
S PO-
GIS.
TO.
NIUM
ILLU-
TUM
ATE

